

Petra Bolhuis
Maieutiek
2024-1

Totalitarisme-1

Totalitarisme_Maieutiek 2024_1

1

Thema's Arendt 1906-1975

- Hoe kan totalitarisme ontstaan? (voorwaarden en kiemen)
- Wat mensen *doen* onderscheiden
  - Arbeid
  - Werk
  - Handelen
- Macht, geweld en verantwoordelijkheid
- De rol van nadenken ; stop-en-denken

Totalitarisme_Maieutiek 2024_1

2

Dit nooit weer...

- Arendt 's eigen ervaringen maken het noodzakelijk te reflecteren.
- Niet te optimistisch en niet te pessimistisch zoekt zij naar handvatten. (blz. 39 en 40)
  - Om te begrijpen, maar niet om te vergoelijken,
  - Om te onderkennen,
  - Om iets te kunnen uitrichten tegen.

Totalitarisme_Maieutiek 2024_1

3

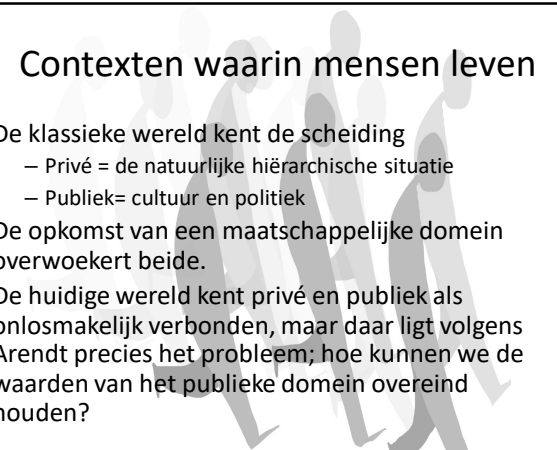

Gevaren van de moderne tijd

- Atomisering en het verlies van banden met de wereld.
- Maakbaarheid (instrumenteel handelen) wordt allesoverheersend,
- Cynisme (wantrouwen en leugen als behorend bij politiek),
- Onzichtbare macht of verdubbeling van de macht, macht die overal en nergens is,
- Berekenen neemt plaats in van oordelen.

Totalitarisme_Maieutiek 2024_1

4

Contexten waarin mensen leven

De klassieke wereld kent de scheiding

- Privé = de natuurlijke hiërarchische situatie
- Publiek= cultuur en politiek

De opkomst van een maatschappelijke domein overwoekert beide.

De huidige wereld kent privé en publiek als onlosmakelijk verbonden, maar daar ligt volgens Arendt precies het probleem; hoe kunnen we de waarden van het publieke domein overeind houden?

Totalitarisme_Maieutiek 2024_1

5

Totalitarisme

Hannah Arendt schrijft als vluchteling in Amerika haar analyse van wat er is gebeurd in Europa. Zij constateert dat er met Hitler en Stalin een nieuwe vorm van politieke macht is ontstaan namelijk het totalitarisme.

Benito Mussolini munt de term 'totalitario' in 1920 als karakterisering van de nieuwe fascistische staat. (bron: Encyclopaedia Britannica)

Totalitarisme_Maieutiek 2024_1

6

Totalitarisme, het boek

Boek in 3 delen dit is een vertaling van deel 3 met als appendix een samenvatting van een deel van deel 2.

Deel 1 Antisemitisme in Europa in de 18de en 19de eeuw tot de Dreyfus Affaire.

Deel 2 Imperialisme 19de eeuwse kolonisatie tot WOI

Deel 3 Nazisme en Stalinisme

Totalitarisme_Maieutiek 2024_1

7

Positie van het boek in het oeuvre

Alle thema's die Arendt uitwerkt in latere grote werken zijn al aanwezig;

Vita activa gaat in op arbeid, werk en handelen en op medelijden versus solidariteit en op nataliteit.

The life of the mind gaat in op de rol van het denken en oordeelsvermogen.

Verder is dit boek de start van Arendt als politiek en zeer controversieel denker. (over de positie van Joden, over Israël, over Vietnam, over Eichmann)

Totalitarisme_Maieutiek 2024_1

8

Totalitarisme

Totalitarisme = Verlatenheid wordt de alledaagse werkelijkheid.

Het is een regeringsvorm die we nog niet eerder hebben gezien en er is een analyse nodig.

Hitler en Stalin zijn beiden leiders van een totalitaire beweging.

Totalitarisme_Maieutiek 2024_1

9

Misverstanden die Arendt opruimt:

1. Totalitarisme is een vorm van dictatuur,
2. Stalinisme en Nazisme zijn elkaars tegenpool en mogen niet onder één noemer gebracht worden,
3. Totalitarisme is een vorm van nationalisme.

Totalitarisme_Maieutiek 2024_1

10

Opzet van het boek

Hoofdstuk 1 De klassenloze maatschappij. Hier worden de voorwaarden onderzocht waaronder de massa opkomt die voor een totalitaire beweging de brandstof is.

Hoofdstuk 2 De massa moet veroverd worden en propaganda speelt een belangrijke rol. Er wordt een fictieve wereld gebouwd en in stand gehouden.

Hoofdstuk 3 In tegenstelling tot andere regeringsvormen die gaan oogsten en consolideren blijft beweging het belangrijkste doel van het totalitaire regime. Er wordt een objectieve vijand gecreëerd.

Hoofdstuk 4 Dit is een later toegevoegd hoofdstuk waarin Arendt probeert om een soort checklist voor regeringsvormen te schetsen. Verder beschrijft ze mogelijke tegenkrachten.

De Appendix gaat over de positie van de rechten van de mens in relatie tot de moderne tijd.

Totalitarisme_Maieutiek 2024_1

11

Is het willen begrijpen geen loochenen van het ongehoorde?

Kritiek op Arendt vanwege het willen begrijpen van het onbegrijpelijke. Zij zelf zegt;

“Antisemitisme (en niet Jodenhaat), imperialisme (en niet verovering), totalitarisme (en niet dictatuur)-alle, het een nog brutaler dan het ander, hebben ze bewezen dat de menselijke waardigheid een nieuw fundament hard nodig heeft...” (42)

Totalitarisme_Maieutiek 2024_1

12